

بررسی توان اکولوژی استان خراسان رضوی برای تثبیت جمعیت و جلوگیری از مهاجرت ها با رویکرد آمایش سرزمین

مهدی پیله ور^۱، جواد امیری^۲

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد آمایش سرزمین، دانشگاه تهران، پردیس فارابی، Mahdi820@gmail.com

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد آمایش شهری، دانشگاه سبزوار، Jvdamiri700@gmail.com

چکیده

بسیاری از کشورها طی چند دهه اخیر، سیاست های آمایش جمعیت را به منظور دستیابی به اهدافی مانند کارایی اقتصادی، توزیع عادلانه درآمد، رفاه و بهبود کیفیت محیط زیست مورد توجه قرار داده اند. در کشورهایی مانند ایران که جمعیت آنها به لحاظ قومی و نژادی متنوع و دارای محیط ها با توان های اکولوژی مختلف است، شناخت الگوهای جغرافیایی سکونت، مهاجرت و تغییرات موجود در آن اهمیت بیشتری دارد. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از لحاظ روش "توصیفی- تحلیلی و اکتشافی" است. جمع آوری اطلاعات، از روش های کتابخانه ای و آمار و ارقام سازمان های مرتبط از جمله استانداری، جهاد دانشگاهی و مرکز آمار ایران جهت تهیه ی اطلاعات لازم در ارتباط با منابع طبیعی در شهرستان های استان است. در این پژوهش نیز محقق قصد دارد ضمن تشریح وضعیت موجود در زمینه ی منابع طبیعی در هر یک از شهرستان های استان خراسان رضوی به یک شناخت جامع از الگوی مهاجرتی با توان اکولوژی شهرستان های استان خراسان رضوی بدست یابد. جامعه آماری شامل تمام شهرستان های استان خراسان رضوی است ، و تحلیل دادها به وسیله تحلیل خوشه ای و استفاده از روش تاپسیس و همچنین با استفاده از نرم افزار GIS انجام شده است.نتایج نشان می دهد داده های استان خراسان رضوی، همه حاکی از تمرکزگرایی منابع اقتصادی، امکانات بهداشتی و سازمان های فرهنگی و سیاسی در شهرستان مشهد بدون توجه به امکانات محیطی و فضایی می باشد.و دیگر استان باتوجه به توان محیطی که می تواند جمعیت قابل توجهی را جذب کند به دلیل وجو شهرمشهد سبب شده ک بیشترین جمعیت به سمت این شهر سرازیرشوند. به عبارت دیگر، طی دهه های متوالی، شهرستان مشهد، متولی اجرای برنامه های رفاهی متعدد و متنوع بدون در نظر گرفتن نیازهای جمعیتی و توان اکولوژی است و بدین ترتیب، قدرت جذب جمعیت را از نقاط پراکنده روستایی و شهرهای کوچک به طور مستمر دارا بوده است.

کلمات کلیدی: توان اکولوژی، مهاجرت، خراسان رضوی، تاپسیس ، GIS

مقدمه

ویژگی عصر ما شهرنشین شدن جمعیت ، شهرها و در پی آن توسعه ی شهرهای کوچک و بزرگ است(۱). بنابراین ، با توجه به توسعه ی روزافزون شهرها مشکلات بیشتری نیز به وجود آید وبه صورت مسائل بسیار جدی در زندگی روزمره ظاهر می شوند.از سویی، نمی توان توسعه ی شهرها را، که از جنبه های ضروری برای ادامه ی حیات و فعالیت های انسان است، محدود ساخت ، بلکه باید آنها را متناسب با نیازهای امروز و فردای بشرآماده به نمود،گونه ای که از وارد آمدن آسیب بر محیط زیست نیز جلوگیری شود(۲). شناخت محیط طبیعی پیرامون و حوادث و شرایط و تغییرات آن همواره مورد توجه و عنایت انسان بوده است .نخستین انسان ها نیز از این امر مستثنی نبوده و به آن توجه داشته اند .در این بین، شناخت علمی با ویژگی های خاص روزه های جدیدی را در افق زندگی انسان گشوده، او را هرچه بیشتر به سوی کانو نهایی پژوهش رهنمون می سازد(۳). جوامع انسانی نمی توانند جدا از عوامل اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی زندگی کنند، بلکه جهت برخورداری از نیازهای اصلی شان به طبیعت، به ویژه محیط زیست نیز وابسته اند .جریان جمعیت در حواشی شهر ناشی از مهاجرت از نواحی روستایی، به همراه رشد سریع جمعیت، توازن اکولوژیک را مختل نموده است.این فرآیند، ازتوسعه پایدار اجتماعی، اقتصادی هر ناحیه